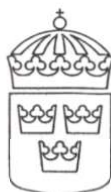

Riksdagens protokoll

1991/92:101

Måndagen den 27 april

Kl. 12.00–13.00

Protokoll
1991/92:101

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 21 april.

Svar på interpellationer

2 § Svar på interpellation 1991/92:151 om regionindelningen av statliga myndigheter

Anf. 1 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Bertil Danielsson har ställt tre frågor till mig som rör regionindelningen av statliga myndigheter. Alla frågorna tar sikte på den splittring som råder i fråga om de statliga organens geografiska indelning i regioner.

Just nu pågår en intensiv debatt om den regionala nivåns organisation och uppgifter. I det sammanhanget är de frågeställningar som Bertil Danielsson tar upp i sin interpellation mycket viktiga.

Den förra regeringen tillsatte en särskild utredare (dir. 1991:31) som skall analysera den offentliga verksamhetens regionala uppbyggnad och göra en s.k. perspektivstudie med olika alternativ för en framtida struktur på regional nivå. I uppdraget ingår att överväga om ett enda mönster för den regionala indelningen är att föredra eller om det är ändamålsenligt att tillämpa flera olika indelningar. En särskild utredning pågår också om länsindelningen i västra Sverige (dir. 1991:30).

Regeringen beslutade i höstas att påskynda de nämnda utredningarna. Tidpunkten när uppdragen skall vara slutförda har därför tidigarelagts till den 1 juli i år. Jag räknar med att de aktuella utredningsarbetena kommer att ge ett betydelsefullt underlag för den fortsatta diskussionen. När underlaget föreligger avser regeringen att tillkalla en parlamentarisk beredning med uppgift att överväga såväl den regionala verksamhetens uppbyggnad som landets indelning i län. Utredningsarbetet kommer att bedrivas skyndsamt så att förslag kan presenteras under den innevarande mandatperioden.

Utan att föregripa det utredningsarbete som skall ske vill jag något kommentera de frågor som Bertil Danielsson tar upp i sin interpellation.

Jag tror inte att det är realistiskt att räkna med att ens merparten av den statliga verksamheten skall ske inom ramen för en gemensam regionindelning. I många fall är det inte heller någon direkt olägenhet med att en viss verksamhet inte följer ett givet mönster för den regionala indelningen. Men

visst kan det finnas problem med att olika regionala indelningar tillämpas. Jag tror att problemen är störst inom samhällsplaneringen, där det handlar om att samordna många olika aktörers agerande. Därför finns det särskilt stor anledning att uppmärksamma vad som bör göras för att få till stånd en bättre samordning av regionindelningen för sådana statliga verksamheter som berör just samhällsplaneringen.

Jag vill för dagen inte uttala mig om behovet av en länsindelningsreform. Fördelen med den nuvarande länsindelningen är att den statliga länsförvaltningen finns nära människorna. Å andra sidan är det naturligtvis inte särskilt bra om vi i vissa delar av landet har en länsindelning som inte uppfattas som ändamålsenlig.

Det gäller att så långt som möjligt försöka få de statliga önskemålen om rationella förvaltningsenheter att stämma överens med människornas önskemål om närhet till beslutsfattarna. Därför tycker jag att frågan om landets regionala indelning liksom frågan om uppgiftsfördelningen på regional nivå förtjänar en bred diskussion. En sådan tror jag underlättas om vi skickar ut de utredningsrapporter som vi får i början på sommaren på en bred remiss.

Jag delar Bertil Danielssons uppfattning om vikten av att näringsgeografiskt sammanhållna områden samverkar och uppträder enat. Det är dock ännu för tidigt att säga vad en EG-anslutning kan föranleda för förändringar i den mängd regionindelningar som redan har etablerats. Regeringens viljeinriktning är att även uppbyggnaden av statens egen organisation skall präglas av en anpassning till förändrade förutsättningar och ökade behov av samverkan.

Anf. 2 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Davidson för svaret på min interpellation. Svaret andas förståelse för de frågor jag har tagit upp, även om de konkreta beskederna inte är vad jag hade hoppats.

En av anledningarna till min interpellation är riksdagens beslut om Samordnad länsförvaltning. Utredningen, som föregick proposition och riksdagsbehandling, hade som en av sina huvuduppgifter att skapa förutsättningar för en ökad samordning på länsnivå. Det gällde då främst samhällsplaneringsfrågor.

Ett av de viktigaste instrumenten för en god utveckling i olika delar av landet är goda kommunikationer. Detta underströks i såväl utredning som riksdagsbeslut.

Innan detta riksdagens beslut trätt i kraft genomfördes inom vägverket en organisationsförändring med en utpräglad regionindelning som huvudtema. Riksdagen godkände också förändringen.

Detta beslut gick stick i stäv mot tanken i den samordnade länsförvaltningen. Nu splittrades länens samordning, och viktiga planeringsfrågor lyftes ut. En ny mellannivå skapades, och nya regioncentra etablerades. I länen finns nu kvar s.k. länsexperten på detta område.

Jag tror att detta är olyckligt av två skäl. Dels går länens samordning och kraftsamling vad gäller infrastruktursatsningar om intet. Dels försvagas perifera områden och svaga delar av landet ytterligare, genom att regionkontoren förlades till redan relativt starka orter. Ytterkantslän, som Kalmar, förlo-

rade både inflytande och arbetstillfällen. Motsvarande mönster kan ses på en rad områden.

Denna splittring med regionindelning och med inbördes olika indelningar försvårar framtida länsindelningsförändringar och sammanhållna regioner.

I debatten talas och skrivs mycket om storlän och storregioner, t.ex. Norrland, Mälardalen, Västsverige, Sydsverige och Sydostsverige. Mycket av det som framförs bygger på föreställningen att Sverige i ett framtida Europa måste och endast kan hävda sig om stora regioner inrättas.

Vad man i mindre utsträckning gått in på är till vad dessa regioner skall användas. Vad är syftet? Vilka uppgifter skall de ha? Först när dessa frågor är besvarade bör frågan om indelning och organisatorisk uppbyggnad behandlas.

Jag anser att det även i framtiden behövs en statlig regional administration, i huvudsak byggd på nuvarande länsstyrelser. Gränsjusteringar och indelningsförändringar behöver säkert göras på sina håll. Tanken på länsparlament ställer jag mig avvisande till.

Att bilda storlän omfattande hela landsändar kan givetvis ha fördelar ut stordriftssynpunkt, men närheten till invånarna försvinner. Storleken på framtidens län är inte avgörande för framgången.

Även om statsrådet i sitt svar antyder en vilja att se över vissa organs regionindelning, vill jag ändå fråga om en översyn av viktiga organ kan komma i fråga för att öka samverkan och samarbete.

När det gäller frågan om vår förmåga att hävda oss gentemot EG och dess regioner, har detta ganska litet att göra med var på kartan vissa gränser dras. Vad det främst handlar om är att kunna sälja varor och att skapa goda livs-
betingelser för invånarna i olika delar av landet.

Jag skall ta ett exempel. Den avgörande frågan om hur lyckad glasexporten från det s.k. glasriket i Småland blir, är inte på vilket sätt eller vilken regionindelning som byggs upp eller var länsgränserna går. Vad det gäller är hur väl exportsatsningarna och marknadsföringen lyckas.

Givetvis behövs det samverkan och samarbete för ökad export och växande produktion. Detta kan dock inte beslutas fram i regionala eller andra organ. Vad som är viktigt är att betingelserna för verksamheten blir så bra som möjligt och att onödiga hinder undanröjs.

Jag vill slutligen fråga statsrådet Davidson om statsrådet delar denna uppfattning och i vilken utsträckning detta kan påverka den framtida politiken på detta område.

Anf. 3 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag håller med Bertil Danielsson om att det är viktigt att ställa frågan vilka uppgifter regionerna skall ha. I dag har vi en splittrad bild. Utvecklingen har gått precis i den riktning som Bertil Danielsson säger. Inte minst när det gäller de statliga myndigheterna finns det nu en mängd olika regionindelningar.

En del regioner går över ett par eller flera länsgränser, en del följer över huvud taget inga länsgränser. Det ställer naturligtvis till en del problem när det gäller att samordna verksamheterna.

Vi har tillsatt regionutredningen, Birgerssons utredning som den brukar

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Svar på interpellationer

kallas, för att vi skall få fram underlag för hur olika modeller skulle kunna fungera och vilka uppgifter de olika regionerna i de sammanhangen skulle ha.

Birgersson arbetar med tre olika modeller. En modell har fått arbetsnamnet Regionalt folkstyre. Det innebär att man ser närmare på hur en modell med ett regionalt parlament skulle kunna fungera, framför allt inom områden som gäller näringslivsutveckling, infrastruktur och samhällsplanering i övrigt.

Den andra modellen han undersöker har benämnts Kommunal samverkan. Den innebär att det finns bara två nivåer med direktval, kommunfullmäktige och riksdag. I den modellen skulle så många uppgifter som möjligt föras över till den kommunala nivån. Kommunövergripande lösningar får man då klara genom samverkan i olika mönster mellan kommunerna.

Den tredje modellen benämns Utvecklat nuläge. Den innebär i stort sett att man går vidare med den inriktning som angavs i reformen med samordnad länsförvaltning, dvs. att staten behåller huvudansvaret för samhällsplaneringen och utvecklingsinsatserna på regional nivå och att en samordning sker inom ramen för länsstyrelserna, som läget är i dag.

Dessa tre modeller arbetar han med, och dem kommer han att lägga fram den sista juni i år. När han har gjort det tillsätts en parlamentarisk kommitté som skall arbeta vidare, samtidigt som vi kommer att skicka ut det här materialet på bred remiss för att, som vi hoppas, få i gång en mycket bred diskussion i de här frågorna. Jag vill därför inte föregripa resultatet av Birgerssons arbete.

Att regionernas betydelse i Europa växer vet vi alla. Men hur indelningen i regioner sker, hur de administrativa gränserna dras – det håller jag med om, Bertil Danielsson – kanske inte är det viktiga, utan det viktiga är hur regionerna lyckas samverka och bli slagkraftiga gentemot motsvarande regioner ute i Europa.

Anf. 4 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Våra meningsskiljaktigheter är kanske inte så djupgående. Det är glädjande att vi är överens om att det finns problem och att man måste fästa uppmärksamheten på dem. Jag utgår från att man i det utredningsarbete som nu pågår noga penetrerar problemen och ser på olika lösningar. Den här interpellationsdebatten kan då vara ett led i strävan att fästa uppmärksamheten på det som man bör ha under ögonen när man går vidare.

Jag inser också att det inte är möjligt för statsrådet att nu mer konkret tala om hur den framtida regionindelningen eller länsindelningen kan gestalta sig. Det skall jag inte heller kräva. De tre modeller som Birgersson har att titta på skall vi givetvis noga gå igenom när materialet föreligger, och den parlamentariska kommittén skall givetvis ta hand om det materialet.

Jag tror att det är viktigt att vi inte förblindas av schablontänkande och bara säger att vi skall ha stora regioner som man har i EG och tror att man därmed har löst de problem som kan föreligga. Man måste ha mycket klart för sig vad man skall göra, på vilket sätt det skall göras och vilket syftet är. Den förhoppningen tycker jag att jag efter den här debatten kan hysa, att

statsrådet har fått en vidgad syn på det här. Det är i varje fall min förhoppning. Jag tackar återigen för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Svar på interpellationer

3 § Svar på interpellation 1991/92:180 om försvarspropositionens ekonomiska ram

Anf. 5 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Daniel Tarschys har frågat mig om det är regeringens uppfattning att de ekonomiska ramarna skall äga företräde vid eventuellt under planeringsperioden uppkommande konflikter mellan ram och innehåll.

Bakgrunden till interpellantens fråga är hur eventuella konflikter mellan beslutat innehåll och beslutade ramar skall hanteras, eftersom riksdagen ställer sig bakom också försvarspolitikens innehåll under planeringsperioden.

Det är regeringens och min uppfattning att det i den nu föreliggande försvarspolitiska propositionen föreligger balans mellan resurser och uppgifter. Med detta menar jag att de ekonomiska ramarna såvitt det kan bedömas kommer att inrymma den föreslagna verksamheten.

Samtidigt ligger det, som Daniel Tarschys säger, i sakens natur att det är svårt att förutse kostnadsutvecklingen under en så lång period som fem år.

På det militära området med dess särskilda problem och förutsättningar har för att bättre kunna parera osäkerheterna i kostnadsutvecklingen reserver dimensionerats och inplanerats i sådan omfattning att erforderlig säkerhet bedöms uppnås. Regeringen föreslår dessutom att anslagen för materielanskaffning årligen skall räknas upp med 1,5 % för teknisk utveckling för att säkerställa planerad anskaffning.

För att kunna hantera uppkommande likviditetsproblem föreslår regeringen därtill en utvecklad finansiell styrning. Dessa förslag ger en ytterligare handlingsfrihet och flexibilitet under perioden för att kunna hantera osäkerheter.

Planeringsinriktningen för försvarsmakten innebär en omfattande förändringsprocess och omstrukturering i vad gäller försvarsmaktens krigs- och fredsorganisation. Under de kommande åren skall vidare en omfattande personalavveckling genomföras. Dessa åtgärder utgör en besparingsförutsättning för planeringen i övrigt. Det går inte att i dag exakt förutse i vilken takt och till vilka eventuella merkostnader som dessa kan genomföras. Även vissa försvarsindustriella osäkerheter föreligger.

Detta innebär i sin tur att det aktuella försvarsbeslutet delvis får en ny karaktär. Regeringen redovisar sålunda att inriktningen förutsätter ett aktivt åtagande från statsmakternas sida att utöva en kontinuerlig uppföljning och kontroll över försvarsbeslutets genomförande samt att under genomförandeprocessen fortlöpande kunna ställa medel till förfogande i enlighet med vad som redovisas i försvarsbeslutspropositionen.

Min samlade bedömning är att de ekonomiska ramarna denna gång har

goda förutsättningar att realistiskt svara mot angiven verksamhet och även klara uppkommande kostnadsökningar.

Daniel Tarschys hävdar att även nya behov skall täckas av de angivna ramarna.

Eventuella nya behov måste prövas utifrån orsakerna till att sådana uppstått. Förändras förutsättningarna i vår omvärld för de nu gjorda bedömningarna, kan det ställa krav på antingen en ny avvägning inom given ram eller att frågan om den totala resursnivån omprövas.

Med detta vill jag ha sagt, herr talman, att det i dag inte går att säga hur eventuella nya behov skall täckas. Det måste avgöras från fall till fall utifrån de förutsättningar som råder i den aktuella situationen.

Anf. 6 DANIEL TARSCHYS (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min interpellation.

Bakgrunden är den att det försvarsbeslut som vi nu avser att fatta fattas mot bakgrunden av ett nytt säkerhetspolitiskt läge i vår omvärld. Risker för Sveriges säkerhet som tidigare varit mycket allvarliga har minskat, samtidigt som nya risker har uppstått. De flesta länder runt om i Europa drar för närvarande ned på sina försvarsutgifter på ett eller annat vis. Vi däremot avser att under de närmaste åren öka våra försvarsutgifter.

Det är klart att detta väcker den berättigade frågan: Varför är det nödvändigt att öka det svenska försvarets utgifter i ett läge när säkerheten runt omkring oss faktiskt är större?

Svaret på den frågan, som har givits av regeringen i propositionen och som jag personligen tycker är riktigt, är att det är nödvändigt att gå in för vissa merutgifter helt enkelt därför att det under mycket lång tid har funnits försummelser på materielsidan. Vi har helt enkelt rustat ned vårt försvar genom att ha för stor kvantitet och för låg kvalitet, och det är nödvändigt att nu kompensera en del av dessa försummelser från det förflutna.

Men frågan måste då ändå ställas: Går det då att lösa de uppgifter som regeringen i försvarspropositionen föresätter sig med de pengar som har anvisats?

Vi har från det förflutna många exempel på hur riksdagens beslut i försvarspolitiska frågor inte har kunnat förverkligas med anvisade ramar. Jag ställde min interpellation mot den bakgrunden, och jag skulle gärna vilja ha ett otvetydigt *ja* från försvarsministern på frågan om det är regeringens uppfattning att den ekonomiska ramen skall äga företräde vid eventuella konflikter mellan ram och innehåll som kan uppträda under planeringsperioden. Jag är inte säker på om jag kan tolka försvarsministerns svar som ett entydigt *ja*.

Jag kan hålla med försvarsministern på en punkt. Om den yttre miljön av någon anledning skulle förändras, om det skulle uppstå ett krig i vår närhet, ändras självklart försvarsbeslutets förutsättningar. Då går det att överväga att antingen göra omprioriteringar inom den givna ramen eller att ändra ramen. Det är fullkomligt självklart att detta måste ske om *yttre* förändringar inträffar.

Det är däremot min bestämda bedömning att om förändringar inträffar på

den *inre* scenen i Sverige, t.ex. om företrädare för en industri säger att en eller annan pinal blir dyrare än tänkt, eller om riksdagsmajoriteten i sin ovisshet röstar för ett regemente som regeringen vill lägga ned, måste sådana förändringar täckas inom den givna ramen.

Är det regeringens klara, bestämda uppfattning att *inre* förändringar, dvs. inom Sverige, under den kommande 5-årsperioden skall hanteras inom den av riksdagen anvisade finansiella ramen?

Anf. 7 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Jag vill först understryka vad Daniel Tarschys sade, nämligen att det faktum att det i dag finns ett förslag på riksdagens bord, som innebär vissa ökningar av försvarsutgifterna, inte på något sätt innebär att Sverige skall upprusta. Det handlar uteslutande om att rätta till en del stora försummelser, inte minst på materielsidan. Detta gör regeringen genom att i propositionen föreslå en minskning av organisationen för att få bättre resurser till ökad kvalitet.

Länderna omkring oss drar ned anslagen från en hög nivå, men vi gör vissa justeringar.

Riksdagen har här ett stort ansvar. Jag är glad över att Daniel Tarschys har interPELLERAT om problemet. I sitt inledande anförande nämnde han att det största problemet som vi kan komma att få, är att riksdagen inte följer försvarspropositionen när det gäller tunga väsentliga delar, t.ex. fredsorganisationerna. Det har varit ett systemtänkande ända från början i försvarspropositionen. Det går inte utan vidare att byta ett förband eller projekt mot ett annat.

Om riksdagen inte följer propositionen – vilket självfallet är riksdagens rätt, det är därför det finns en riksdagsprövning – tar emellertid riksdagen automatiskt på sig ansvaret för att se till att det sker en tillfredsställande finansiering. Regeringen är underordnad riksdagen. Därför är det nu riksdagen som har ansvaret för att propositionen kan följas inom givna ekonomiska ramar.

Jag vill besvara Daniel Tarschys fråga med följande. Om propositionen följs, är det min bestämda uppfattning att vi inom den givna ramen skall klara de problem som kan uppkomma. Jag vill peka på varför jag tror detta. Vi har ändrat budgeteringssystemet med införande av ramanslag, vilket medger anslagskrediter och i realiteten innebär att myndigheterna totalt sett bättre kan använda tilldelade resurser under perioden.

Herr talman! Vi har infört en faktor för teknisk utveckling på 1,5 %. Vi har vidare infört möjligheter att få utnyttja försäljningsintäkter från fastigheter, mark och materiel, vilket är en skillnad jämfört med nuläget. Vi föreslår rationaliseringsåtgärder när det gäller vilka intäkter som kan bidra till att stärka försvarsekonomin och säkerheten i planeringen. Kort sagt: De rationaliseringsvinster som görs behålls, vilket är en förutsättning för att människor skall ställa upp på en rationalisering.

Vi föreslår och förutser exportintäkter och motköpsarrangemang, vilket inte är alltför vanligt. Kapitalkostnader för fast egendom och lånefinansiering av investeringar är också något nytt.

Herr talman! Jag vill slutligen peka på en ytterligare sak, nämligen att vi

har planerat in reserver. Alla åtgärderna sammantaget innebär att jag tror – och det är min ärliga uppfattning – att om riksdagen följer försvarspropositionen skall vi kunna, precis som Daniel Tarschys önskar, hålla oss inom den givna ramen.

Anf. 8 DANIEL TARSCHYS (fp):

Herr talman! Jag tror att jag på Folkpartiets vägnar kan förbinda mig att vi inte skall bryta igenom den givna ramen. Jag hoppas att Anders Björck kan göra detsamma för Moderata samlingspartiets del.

Anf. 9 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Självfallet lägger inte jag på regeringens vägnar fram en proposition om jag inte tror att den håller. Den här propositionen har föregåtts av ett mycket noggrant arbete, som jag just redovisat för kammaren, med en lång rad nya inslag för att uppnå det Daniel Tarschys med all rätt önskar sig. Men nu är propositionen på riksdagens bord. Det sker en behandling i försvarsutskottet. Men ytterst är det kammaren som har ansvaret för att propositionen får en sådan utformning till slut, i form av ett riksdagsbeslut, att önskade effekter på ekonomin inte uppstår.

Anf. 10 DANIEL TARSCHYS (fp):

Herr talman! Jag håller helt med Anders Björck i denna senare bedömning. Man skulle kunna tillföra följande. Ytterst är det regeringen som har ansvaret för landets ekonomi. Sverige befinner sig i ett sådant läge beträffande statsutgifterna att det inte går att acceptera att budgetunderskottet ökar. Därför måste även regeringen, om riksdagen skulle vara oklok nog att införa förändringar, se till att korrigerande förslag läggs fram för riksdagen.

Anf. 11 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Jag har samma uppfattning som Daniel Tarschys när det gäller att begränsa budgetunderskottet. Jag uttrycker en gemensam förhoppning att riksdagen antar regeringens proposition utan kostnadsfördyrande inslag.

Förste vice talmannen anmälde att Daniel Tarschys anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1991/92:167 om den svenska utbildningsnivån

Anf. 12 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Göran Lennmarker har frågat mig vad jag avser att göra för att bryta den hittillsvarande utvecklingen som med långtidsutredningens ord lett till att "Sverige framstår som ett relativt lågutbildat land".

Det är en avgörande fråga för hela vårt lands framtid som Göran Lenn-

marker ställer. Jag håller med om att det är svårt att jämföra kunskapsnivåer mellan elever i olika länder. Det är däremot inte korrekt att kunskaperna skulle vara så mycket mer mätbara i matematik än i andra ämnen. Bakgrundsfaktorer som t.ex. undervisningstid, klasstorlek och lärarkompetens går att bedöma också för andra ämnen än matematik. Som långtidsutredningen konstaterar hade Sverige dåliga resultat i matematik i grundskolan på 80-talet. En viktig orsak var att riksdagen 1967 beslöt att den gamla tvååriga fackskolan skulle räcka som grund för lärarutbildning. Den matematik lärarkandidaterna hade med sig var helt enkelt inte tillräcklig. Viktigt blir då hur internationella jämförelser tas emot och vilket genomslag de får i politiken. I fråga om matematiken ändrades antagningsreglerna så att det nu krävs matematik från treårig N- eller T-linje för att bli matematiklärare. Det gjordes också en stor satsning på lärarfortbildning i ämnet.

Herr talman! Regeringen kommer att vara mycket uppmärksam på att utbildningens kvalitet måste kunna mätas och mäta sig i ett internationellt perspektiv. Detta är just vad jag uttalade i min anmälan till budgetpropositionen tidigare i år. Det är angeläget att sådana jämförelser görs. Det svenska utbildningsväsendet måste ligga i kvalitativ världsklass. Det är nödvändigt för att kompensera Sveriges relativa litenhet och våra språkliga begränsningar. Bra är helt enkelt inte gott nog.

Det svenska utbildningssystemet har också just granskats av OECD. Resultat från denna utvärdering kommer att föreligga under hösten. Dess resultat blir en viktig del av det fortsatta reformarbetet inom hela utbildningsväsendet.

Ett tydligt bevis på regeringens strävan att förbättra utbildningskvaliteten är de helt nya direktiven till den läroplanskommitté som den förra regeringen tillsatte. Större vikt skall nu läggas vid kunskaper som är beständiga över tiden, såsom i bl.a. just matematik. Kommittén skall generellt stärka ämnenas ställning, bl.a. utifrån en analys av ämnesstrukturen i ett internationellt perspektiv, främst mot bakgrund av förhållandena i EG-länderna. Blockämnena avskaffas. Samma grundsyn präglar också det förslag till en ny lärarutbildning som just nu behandlas av riksdagen. Kraven på lärarnas ämneskunskaper skärps samtidigt som lärarbanan öppnas för flera med gedigna bakgrundskunskaper.

Regeringen har, herr talman, helt nyligen lagt fram en proposition om valfrihet och fristående skolor. Sådana skolor skall få rätt till bidrag från kommunerna på i princip samma villkor som de kommunala skolorna. Därmed får föräldrar och elever även i praktiken full frihet att välja en fristående skola på grundskolenivå. Till hösten avser regeringen att återkomma med förslag till ökad valfrihet inom det kommunala skolväsendet. Därvid kommer också möjligheten att välja en annan än hemkommunens skola att behandlas, liksom sådana mellanformer som entreprenadskolor. Då skall också förslag komma om valfrihet på gymnasienivå. Monopoliseringen av skolan är härmed bruten. Kvalitetskonkurrensen uppmuntras.

Ett tredje område där regeringen just tagit initiativ till förbättringar är den företagsförlagda utbildningen. Göran Lennmarker efterlyser en lärlingsutbildning. I propositionen om vissa gymnasie- och vuxenutbildningsfrågor (prop. 1991/92:157) föreslås just en ny, treårig lärlingsutbildning, där företa-

gen är huvudmän och gymnasieskolan ger undervisning i vissa allmänna kärnämnen. Skolministern har också i propositionen framhållit att det är ytterst väsentligt att det inom yrkesförberedande program i gymnasieskolan finns en reell näringslivsanknytning. Regeringen har emellertid ambitionen att också finna andra vägar för att skapa nya attraktiva yrkesförberedande utbildningar med stark anknytning till näringslivet. Därför kommer initiativ att tas till en fortsatt beredning av bl.a. lärlingsutbildningen.

Regeringens ambitioner när det gäller den högre utbildningen är av flera slag. Den första frågan jag vill behandla gäller antalet ungdomar som bereds plats i högskolan. Det är vanskligt att jämföra siffror som gäller den högre utbildningen mellan olika länder, eftersom det finns så många olika definitioner av vad högre utbildning faktiskt är. Mycket tyder emellertid på att det är en lägre andel av varje ungdomsgeneration som går igenom högre utbildning i Sverige än i andra länder som vi har anledning att jämföra oss med. Vi är en liten nation, och det är därför viktigt för vår konkurrenskraft att vi kan hävda oss kunskapsmässigt. Det gäller därför att öka andelen ungdomar som ges möjlighet till högre utbildning, att erbjuda längre utbildningsprogram och att hålla kvaliteten på en hög nivå.

Vi är nu inne i en period av utbyggnad av högskolan. Riksdagen beslöt förra året att 5 000 nya platser skulle inrättas under innevarande budgetår. I årets budgetproposition och i propositionen om lärarutbildningen har jag föreslagit ytterligare 5 000 platser för nästkommande budgetår. Jag har också avisat att jag i 1993 års budgetproposition kommer att föreslå en ytterligare utbyggnad för högskolan som skall omfatta sammanlagt 8 000 nybörjarplatser under nästkommande treårsperiod. Drygt 500 nybörjarplatser för språkstudier föreslogs i förra veckans kompletteringsproposition. Jag vill emellertid understryka att utbyggnaden av universitet och högskolor måste ske med beaktande av höga kvalitetskrav. Den enskilde har rätt att begära bästa tänkbara utbildning, inte minst med tanke på den inte oansenliga egna uppoffringen. Den otillräckliga tillgången på disputerade lärare sätter i dag gränser för den möjliga expansionstakten. Regeringens ambition att fördubbla examinationsfrekvensen av doktorander till sekelskiftet är en viktig del i strävan att långsiktigt bygga ut den högre utbildningens volym.

Herr talman! För några månader sedan presenterades en promemoria från utbildningsdepartementet, Fria universitet och högskolor, som innehåller en strategi för reformer för universitet och högskolor och som syftar till en frigörelse för den högre utbildningen från statens omedelbara inflytande. Rapporten har varit ute på en bred remiss, och jag avser att återkomma till riksdagen före sommaren med en proposition i frågan. Regeringens avsikt är att genom en ny lag ge universitet och högskolor förutsättningar för ett friare förhållande gentemot regering och riksdag. Dagens linjesystem kommer att avvecklas och ett större utrymme skapas för ett mer varierat utbildningsutbud. Effektiviteten i högskolan stimuleras genom införandet av en examensförordning som reglerar vilka olika examina högskolorna får ge. Intresset fokuseras mer på det antal studenter som examineras än på det antal som tas in. Systemet ställer också höga krav på att kvaliteten hålls på en god nivå och att högskolorna själva tar ansvar för detta. Rätten att få examinera studenter görs beroende av om kvalitetskraven upprätthålls.

Dessa insatser, herr talman, främjar kvaliteten genom att öka konkurrensen mellan högskolorna. De bör kompletteras med förändringar av anslags-systemet för att göra detta till ett medel i strävan att belöna goda resultat i meningen hög kvalitet och effektivitet.

Frigörelsen från statsmakternas styrning ökar universitets och högskolors möjlighet till profilering. Dessa insatser för alla universitet och högskolor kan komma att förenas med en överföring av vissa universitet och/eller högskolor samt tillkommande icke statliga universitet och högskolor till en annan form av förvaltning, nämligen stiftelseformen. Denna kan ge utrymme för ytterligare profilering och därmed mångfald i högskolesystemet.

Till slut: De åtgärder jag här har redovisat kommer att höja den svenska utbildningsstandarden väsentligt. Det är viktigt att så sker. Härutöver krävs emellertid att vi börjar värdera gedigen utbildning högre. Avkastningen på den investering som utbildning utgör är i Sverige för låg för att vi långsiktigt skall kunna hävda oss internationellt. Det är av avgörande betydelse att vi förmår ändra på detta förhållande.

Anf. 13 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka utbildningsministern för detta mycket utförliga och konkreta svar. Det är glädjande att läsa svaret, eftersom det innebär att det har tagits betydande initiativ för att ändra den hittillsvarande utbildningspolitiken, vilken har lett till det resultat som ju långtidsutredningen ger ett ganska bistert betyg, nämligen att Sverige framstår som ett relativt lågutbildat land.

Man kan tycka att detta är särskilt egenartat med tanke på att Sverige är ett land som haft en god start på utbildningsområdet. Vi har en lång tradition, med en folkskolestadga som infördes redan 1842, 30 år innan Japan införde sin. Vi hade lyckan att inte delta i två världskrig, och Sverige kunde på 50- och 60-talen, långt tidigare än många andra länder, satsa på utbildning. Andra länder fick under den tiden ägna resurserna åt att bygga upp sönderbombade städer, broar och allehanda ting som hade förstörts under kriget. Betyget på svensk utbildningspolitik är naturligtvis så mycket bistrare när man trots dessa fördelar – en lång historisk tradition och den fördel som låg i att vara ett oskadat land – ändå har uppnått ett sådant mediokert resultat.

Vi har ju också under lång tid haft ett mycket högt skattetryck i Sverige och betydande – kanske ofta de största i världen – offentliga satsningar på utbildning. Det gör att det här resultatet blir ännu märkligare.

Det finns många olika bedömningar på utbildningen. Jag läste på påskdagen en artikel om hur man i USA var mycket bekymrad över utvecklingen vad gäller utbildningen och särskilt vad gäller hur många som går vidare till högre utbildning. Jag vill citera en mening från artikeln: "Men faktum är att 40 % av de vita ungdomarna går vidare till högre utbildning, medan ca 29 % av de svarta och asiaterna gör det." Det var uttryck för ett stort bekymmer. När man sedan tittar i långtidsutredningen upptäcker man att drygt 20 % av en årskull i Sverige utexamineras från postgymnasial utbildning, och man kan då jämföra det med USA.

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Svar på interpellationer

Också i den nyligen publicerade Human Development Report bekräftas att Sverige har ett ganska mediokert resultat på utbildningsområdet.

Av den andledning, herr talman, menar jag att det är både viktigt och riktigt att man genomför förändringar på utbildningsområdet. Jag vill ställa en fråga till utbildningsministern: När tror utbildningsministern att det kan vara möjligt att Sverige återtar sin rättmätiga plats i utbildningsvärlden, att Europas bästa skola också ger resultat i att utbildningsnivån i det svenska samhället kanske är en av Europas bästa? När kan man tro att detta ger resultat?

Anf. 14 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Får jag instämma i de bedömningar som Göran Lennmarker gjorde i sitt anförande. Men låt mig medge att jag nog blir honom svaret skyldig i fråga om den tidpunkt när vi i Sverige kommit dithän att Sverige har en utbildningsnivå som är tillräcklig.

Innan jag går vidare i den delen vill jag understryka att när man talar om att Sverige skall ha en tillräcklig utbildningsnivå, så gäller det en utbildningsnivå som måste – det finns inga möjligheter att reservera sig på denna punkt – ligga i den absoluta världsklassen. Sverige är ju, som jag antydde tidigare, ett litet land. Vi svenskar är av Gud fader placerade på ett ställe på jorden där det inte bor så rasande många andra människor. Vi talar dessutom ett språk som knappt någon utanför vårt eget land begriper. Dessa handikapp kan vi inte göra någonting annat åt än att vara bäst i allting annat.

Då Göran Lennmarker frågar mig när vi är framme vid målet, så handlar det om att vi bokstavligen är framme vid målet att Sverige har en utbildningsnivå som inte är lika bra som andra länders utan som är bättre än nästan alla andra länders. Jag tror att detta kommer att ta tid, framför allt därför att det förutsätter en kulturell förändring i vår syn på utbildning.

Jag antydde tidigare att avkastningen på svenska utbildningsinvesteringar är låg. SNS konjunkturråd redovisar i en rapport som kom för någon månad sedan uppgifter som säger att avkastningen för varje extra utbildningsår som svenska elever eller studenter går igenom är ungefär hälften mot vad samma avkastning är i jämförbara länder ute i världen. För de yngre studerande förefaller den att vara hälften av hälften.

Jag tror att innan vi gör något av avkastningen, dvs. belöningen för hårt gediget utbildningsarbete, kommer vi att ha svårt att nå fram till positionen att få ett utbildningssystem som hävdar sig, mätt i världsklass. Därför är det viktigt att vi omedelbart börjar förändra synen på vad utbildning faktiskt skall vara värd. Därigenom kommer vi att kunna locka fler att läsa längre, därigenom kommer vi att kunna locka fler att bli doktorer, något som i sin tur är förutsättningen för att vi skall kunna utbilda tillräckligt många vid våra universitet och högskolor, och detta behövs för att de lärare som skall utbilda våra unga i skolan skall ha tillräcklig kvalitet. Jag gör mig inga illusioner om att det här arbetet kommer att gå fort, men om vi inte börjar målmedvetet nu kommer vi aldrig fram till den punkt dit vi måste nå.

Anf. 15 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Det här är ett arbete som brådskar, just genom att det tar lång tid, och jag förstår att det är omöjligt att ge ett bestämt besked. Det var kanske litet retoriskt jag ställde min fråga.

Men det är ingen tvekan om att Sverige måste återta den plats som vårt land hade en gång. Jag vet inte hur man mätte internationella utbildningsnivåer en gång i tiden, men vi var mycket tidigt ute i detta land. Vi hade tidigt en bred folkbildning och därmed en bas för att bygga en bildning och en kunskapsnivå för hela folket. Det är viktigt att vi nu återtar den traditionen, och därför tycker jag att det var bra med detta utförliga svar om konkreta åtgärder som redan är på gång. Jag hoppas att de kommer att följas av fler och ber att få önska utbildningsministern lycka till i detta mycket viktiga arbete att återföra den svenska fanan på rätt plats när det gäller utbildningsstandarden i internationell jämförelse.

Anf. 16 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Jag tackar för välgångsönskan och vill lägga till en enda liten aspekt som faktiskt kan bidra till att öka tempot. Det är att vi skall förmå samla oss kring något som litet högtidligt skulle kallas för ett slags nationell ansats för att gå i land med uppgiften. Vi måste definiera problemet entydigt som vi har gjort i detta meningsutbyte och samla föräldrar, lärare och universitetsfolk bakom den ansatsen samt bli ense om att det inte finns någon rätt för oss att misslyckas.

Tack, herr talman!

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1991/92:125 om handläggningstiderna vid BITS

Anf. 17 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Peeter Luksep har frågat mig hur många ansökningar om bistånd till Baltikum som inkommit till BITS under innevarande och föregående budgetår samt hur många av dessa ansökningar som bifallits helt eller delvis resp. avslagits. Peeter Luksep har vidare frågat om det finns ansökningar som har lämnats obesvarade och om det förekommer att ansökningar har tagit längre tid att behandla än tre månader.

Herr talman! BITS fick år 1990 ansvaret för att förmedla 458 milj.kr. av den miljard som anvisades för stöd till reformprocessen i Östeuropa. Medlen skulle enligt regeringens beslut användas under tre år för kunskaps- och teknologiöverföring inom områden som miljö, näringsliv, förvaltning och infrastruktur.

Länderna kring Östersjön prioriterades. Enligt regeringens beslut avsattes 270 milj.kr. för insatser i Polen och 150 milj.kr. för insatser i övriga Central- och Östeuropa med tyngdpunkt på Baltikum. 38 milj.kr. avser konsultfonder för projektförberedelser hos Världsbanken och den Europeiska utvecklingsbanken (EBRD). Hela det anvisade beloppet har nu fördelats.

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Svar på interpellationer

BITS har sedan år 1990 beviljat finansiering av 120 insatser i Baltikum till ett sammanlagt belopp om 93 milj.kr. Ytterligare insatser till ett sammanlagt värde om 5 milj.kr. är för närvarande under beredning och kommer att beslutas inom kort. För Polen är hela ramen intecknad. I och med detta och pågående stöd till övriga länder, däribland Tjeckoslovakien och Ungern, har beslut fattats om användandet av hela den tillgängliga medelsramen för insatser i Central- och Östeuropa. På mindre än två år har BITS således berett och fattat beslut om fördelningen av den medelsram som den tidigare regeringen anvisade för samarbetet under tre år. Detta har varit möjligt tack vare det stora intresse som olika organisationer och företag visat för stöd till Central- och Östeuropa samt mycket förtjänstfulla insatser från BITS personal.

BITS fördelning av medel på olika insatser sker utifrån framställningar från berörda länder om att genomföra ett visst projekt med en svensk samarbetspart. Att enbart ett svenskt företag eller en svensk institution vänder sig till BITS och erbjuder sina tjänster räcker således inte som beslutsunderlag. Kravet på en framställning från mottagarlandet fungerar som en garanti för att de insatser som görs får den prioritet i landet som är nödvändig för ett effektivt genomförande av insatsen. För att säkerställa mottagarens engagemang och ansvar för verksamheten ställer BITS härvid även krav på att kostnader i lokal valuta skall täckas av mottagarlandet.

Under de första åtta månaderna av innevarande budgetår har BITS fått 425 framställningar och förslag på samarbetsprojekt i Central- och Östeuropa. 273 av dessa har avsett insatser i Baltikum. En del av dessa förslag har avslagits då de ej avsett kunskapsöverföring eller då insatsen ej bedömts vara av strategisk betydelse för reformprocessen. För ett fyrtiotal framställningar som inkommit under de senaste månaderna har ett positivt besked ej kunnat ges under innevarande budgetår till följd av att den tillgängliga medelsramen varit fullt intecknad.

Vad gäller beredningstiderna vid BITS så har tiden från framställan till beslut varierat. För ca 25 % av insatserna har beslut fattats inom en månad från det att framställningen gjorts. För ca 70 % av insatserna har beslut fattats inom tre månader efter framställan. För ca 10 % av insatserna har tidsutdräkten från framställan till beslut varit tio månader eller mer. I dessa fall har handläggningstiden förklarats av att baltisk och svensk part behövt omarbета och precisera projektet innan beslut kunnat fattas.

Herr talman! Slutligen vill jag konstatera att förslagen till BITS om insatser i Central- och Östeuropa vida överstigit de finansiella ramar som BITS disponerat. Redovisningar som finns från BITS liksom informationer från mottagarlandet visar samtidigt att en lång rad värdefulla insatser redan genomförts eller är på väg att genomföras.

Regeringen har i årets budgetproposition föreslagit att anslaget för samarbetet med Central- och Östeuropa räknas upp kraftigt. Som bekant är frågan om fördelningen av stödet föremål för behandling i riksdagen. En viss del av stödet kommer att kanaliseras genom BITS. Detta innebär att många av de ansökningar som nu inte kunnat besvaras kan prövas.

Anf. 18 PEETER LUKSEP (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Frågorna föranleds givetvis av det intresse som jag, liksom många andra ledamöter och säkert

också statsrådet, har upplevt från det svenska samhällets sida för bistånd till Baltikum. Svaret visar också det stora intresset för att delta i sådana biståndprojekt.

På några punkter blev dock svaret oklart för mig, och jag skulle gärna vilja höra om statsrådet kan utveckla synpunkterna vidare. Det gäller först BITS syn på vilka framställningar man över huvud taget skall ta ställning till. BITS har då en princip, som statsrådet också redovisar, nämligen att framställningar om insatser skall komma från berörda länder och avse genomförande av ett projekt där en svensk samarbetspart medverkar. Det är i och för sig en riktig princip. Visserligen finns det då stora svårigheter att finna korrekta prioriteringsordningar i de berörda länderna på grund av den oklara politiska och legala situationen i dessa länder.

Det är naturligtvis ändå riktigt att det är de berörda länderna som skall prioritera vilket bistånd man vill ha av Sverige. Men jag har vid ett tillfälle uppfattat att BITS-chefen anser att BITS bara behöver svara på sådana framställningar som enligt BITS uppfattning kommer i korrekt ordning och att man lämna framställningar, som har kommit från svenska sökande direkt till BITS, obesvarade – antingen helt och hållet eller under mycket lång tid.

Jag undrar om statsrådet på rak arm vet om det i de siffror som redovisas på framställningar till BITS ingår sådana ansökningar som enligt BITS uppfattning inte är framställda i korrekt ordning.

Den andra oklarheten gäller själva siffrorna. Enligt statistik har BITS fått 425 framställningar och förslag på samarbetsprojekt. Av dessa har ett fyrtio-tal uppenbarligen inte blivit positivt besvarade. Statsrådet redogjorde för procentsatser över hur lång tid det har tagit från framställan till beslut. Dessa procentsatser summerar inte till 100 % utan märkligt nog till 105 %. Dessutom redovisar de inte alla svarstider. Alla de framställningar som är besvarade efter en väntetid på mellan tre och tio månader saknas. Det är något fel i räkneoperationen. Det kan vara något så simpelt som ett skrivfel, men jag får inte ordning på detta.

Det framgår inte heller om procentsatserna avser sådana framställningar som har lett till positivt svar eller om de också inkluderar sådana framställningar som har avslagits. Jag tror att det finns en hel rad ansökningar om bistånd till i och för sig mycket vällovliga projekt, men ändå projekt till vilka man rimligen måste säga att pengarna inte kommer att räcka. I sådana fall är det bättre att sökandena får ett snabbt avslag än att de går i månader och väntar på något som ändå slutar i avslag. För sökanden kan det ha inneburit kostnader i form av resor. För parterna i Baltikum kan det ha medfört besvärande omständigheter. De kanske har bokat konferenslokaler och börjat göra reklam för verksamheter, kurser m.m., som sedan inte kan komma till stånd.

Jag tror att en del av besvikelsen i det svenska samhället avser sådana ansökningar som tyvärr måste avslås, men där avslaget kommer efter mycket lång väntetid.

BITS kommer nu av allt att döma att få ett väsentligt större bistånd till Östeuropa att hantera. Det sker en mycket glädjande ökning av östbiståndet. Enligt det förslag som riksdagen skall ta ställning till i övermorgon skulle även BITS få mera pengar. Man undrar då om BITS verkligen kommer att

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Svar på interpellationer

kunna hantera den biståndsgivningen på ett något snabbare och smidigare sätt än vad man hittills har lyckats med. Detta ingår i och för sig inte i mina frågor men det vore intressant att höra om statsrådet har någon uppfattning på den punkten.

Anf. 19 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag är helt överens med Peeter Luksep om att det kan vara svårt, men man skall ha stor förståelse för att man försöker finna korrekta prioriteringsordningar i länder som går från planekonomi till marknadsekonomi. Jag vill gärna understryka att det är mycket viktigt för det ligger också i kunskapsöverförandet att man får ta litet tid på sig. Man bör respektera motpartens önskemål och de resonemang som krävs innan beslutet kan fattas. Jag kan inte tänka mig något annat än att BITS är engagerat så till den grad att man vill testa ansökningar visavi mottagarlandet och presentera dem där. Det vore förfärligt annars.

När det gäller procentsatserna sade jag trots allt cirka. Man har tagit jämna siffror. Peeter Luksep, låt oss inte hänga upp oss på detta. Det rör sig i runda tal om 25, 70 och 10 %. Jag tycker inte att det är så dåliga siffror om man skall se till handläggningen och karakterisera den som långsam eller snabb.

Detta är inte avsett som någon kritik, men en del är mera skickade att presentera sina projekt än andra. Det är naturligtvis mycket viktigt att BITS noggrant går igenom projekten. Det kan hända – vilket jag tycker framgick av mitt svar – att av och till presenteras ett projekt som är bra inte riktigt så fullödigt som man borde ha presenterat det. Då får man ta viss korrespondens för att göra det mera fullödigt. Jag är övertygad om att BITS har som enda mål att det skall gå så snabbt som möjligt.

Herr talman! Precis som Peeter Luksep sade känner vi av att det från svenska folket finns mycket stora förväntningar på att något görs, och att det görs snabbt och kraftfullt. Därutöver är vi själva besjälade av den viljan.

Anf. 20 PEETER LUKSEP (m):

Herr talman! Jag tror givetvis att statsrådet har den ambitionen. Jag skulle ändå vara tacksam om statsrådet för sin egen del skulle gå hem och fundera litet på matematiken, inte minst för att vi skall få klarhet i hur det egentligen ligger till.

Sådana ansökningar som kommer till BITS i, enligt BITS uppfattning, felaktig ordning, dvs. direkt från en svensk sökande, vidarebefordras inte för bedömning i Baltikum. De blir i stort sett liggande och får i bästa fall någon form av svar om att det hela har gått till i fel ordning. Men jag tror att det svaret från BITS ofta uteblir. Det uppfattas som mycket irriterande av dem som tyvärr inte vet att det finns en annan ordning för detta.

Jag kan förvisso acceptera att det rör sig om avrundade procentsatser. Men dessa procentsatser gäller uppenbarligen sådana framställningar som leder till insatser. Det sägs att för 25 % av insatserna har beslut fattats inom en månad, för 70 % av insatserna inom tre månader och för 10 % av insatserna har tidsutdräkten från framställan till beslut varit tio månader eller mer. Det handlar inte enbart om bifallna ansökningar. Det är oftast inte de

som klagar. De som klagar är naturligtvis de som efter mycket lång väntetid har fått klart för sig att de inte får några pengar.

Även om siffrorna är avrundade saknas hela kategorin insatser som har lett till beslut inom tre till tio månader. Jag tror att det är större fel på siffrorna än man spontant kanske kan tänka sig inom ramen för en avrundning.

Det svenska samhället och förvisso den svenska regeringen har nu på många sätt manifesterat ett mycket starkt politiskt stöd för de baltiska ländernas frigörelse och för Östeuropas omvandling till demokrati och marknadsekonomi. Det är därför också angeläget att de som tar fasta på det här och har god vilja att genomföra olika projekt uppfattar att signalerna de möter när de kommer i närkontakt med svenska myndigheter som skall utöva denna positiva vilja motsvarar de politiska signalerna. Jag tror att det återstår att göra en del förbättringar.

Anf. 21 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Frågan från Peeter Luksep gällde att det har förekommit att det tar längre tid än tre månader att behandla en ansökning. Jag tycker nog att mitt svar har klargjort att så är fallet, men att BITS utifrån statistiken ändå inte behöver skämmas för sitt sätt att hantera ärendena.

Jag är helt klar över – det är vi säkert alla – att det är de som inte får igenom sina önskemål som klagar. Det är naturligtvis lätt att förstå. Peeter Luksep vet att jag här inte kan redovisa en mängd ansökningar som inte har accepterats eller fått bifall.

Jag kan dock dra en parallell från katastrofområdet och säga att vi har hur många idéer och förslag som helst. Trots att man från början många gånger tycker att det här aldrig kommer att gå och att det är ogörligt vill man ändå vara så pass sjyst att man använder en del tid för att undersöka om det ändå skulle vara möjligt att genomföra någon del av förslaget och göra det rimligt. När man sedan kanske ändå måste säga att det inte går möts man av besvikelse. Det får man finna sig i.

Det viktiga är att det kapital som BITS har att förfoga över har använts på ett sätt som balterna tycker är rimligt och riktigt. Kapitalet borde ha varit större, men det kan vi inte skylla BITS för. Hittills har jag inte nåtts av kritik ifrån de mottagande parterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Utrikesutskottets betänkande 1991/92:UU16

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1991/92:SfU8

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Svar på interpellationer

7 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 24 april

1991/92:184 av *Pär Granstedt* (c) till utrikesministern om biståndet till Baltikum:

Under den gångna vintern har de baltiska länderna genomgått energikriser av varierande svårighetsgrad. Den utlösande faktorn var att den tidigare oljeförsörjningen inte längre fungerade. Sverige lämnade ett visst, men ganska blygsamt och sent stöd för att lindra konsekvenserna.

En viktig faktor bakom de baltiska staternas energiproblem är dock den bristande energihushållningen. Bl.a. är bostadshus och andra byggnader mycket bristfälligt isolerade. Om inget görs åt detta kommer försörjningsproblemen att bli bestående. Det är i praktiken ekonomiskt omöjligt att på ett godtagbart sätt värma det befintliga byggnadsbeståndet med olja till världsmarknadpris.

Behovet av ett omfattande isoleringsprogram är därför mycket trängande. Sverige har ett utomordentligt gott kunnande på detta område och en betydande industriell kapacitet – för närvarande t.o.m. överkapacitet. Det vore därför mycket lämpligt att vi i stor skala bidrog till att genomföra ett sådant isoleringsprogram.

Om svensk industri skulle kunna engageras i insatser av detta slag skulle det också få en gynnsam sysselsättningseffekt i Sverige och därmed onödiggöra en del arbetsmarknadsåtgärder i Sverige. Det borde därför vara möjligt att delvis finansiera en verksamhet av detta slag utöver de anslag som redan finns för östbistånd.

Med hänsyn till det anförda ber jag att få ställa följande fråga till utrikesministern.

Är utrikesministern beredd att överväga en svensk insats för att stödja ett program för isolering av bostäder och andra byggnader i Baltikum?

8 § Kammarén åtskildes kl. 13.00.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Karlsson

Innehållsförteckning

Prot. 1991/92:101
27 april 1992

Måndagen den 27 april

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 1991/92:151 om regionindelningen av statliga myndigheter	1
Civilminister Inger Davidson (kds)	
Bertil Danielsson (m)	
3 § Svar på interpellation 1991/92:180 om försvarspropositionens ekonomiska ram	5
Försvarsminister Anders Björck (m)	
Daniel Tarschys (fp)	
4 § Svar på interpellation 1991/92:167 om den svenska utbildningsnivån	8
Utbildningsminister Per Unckel (m)	
Göran Lennmarker (m)	
5 § Svar på interpellation 1991/92:125 om handläggningstiderna vid BITS	13
Statsrådet Alf Svensson (kds)	
Peeter Luksep (m)	
6 § Förnyad bordläggning	17
7 § Anmälan om interpellation	
1991/92:184 av Pär Granstedt (c) om biståndet till Baltikum.	18

